

187. Kemenespálfa, Zsombékos

(Vas megye) R, LT, Ró, Á?

2008. szeptember 29. és november 6. között végeztünk régészeti kutatást a lelőhelyen.

A terület Vas megye K-i határán, a Marcal folyó bal partján található, Kemenespálfa határában, de Boba felől könnyebben megközelíthető. Egy zsombékos, tőzeges lápos terület kissé kiemelkedő platószerű partján több kultúra népei is megtelepedtek. Feltehetően ez az alacsonyabban fekvő terület a Marcal árteréhez tartozik, de ma már két mesterséges csatornát is kiépítettek rajta. A lelőhely részben a tőzegláp szélére volt kijelölve, de itt csak egy feltehetően a folyó egykori hordalékrétegében, határozott objektumhoz nem köthető római kori leletanyag került elő.

A lelőhely NyÉNy felé folytatódik. A 6586 m² megnyitott felületen összesen 91 régészeti jelenséget, három korszak településének nyomait találtuk meg. A ma fás-ligetes területen és a terület D-i végében néhány őskori gödör került elő, az elsődleges megfigyelések alapján késő rézkoriak. A terület Ny-i szélén a kisajátított rész középső területén kelta település nyomai kerültek elő. Feltehetően a földbányászás is ezt a két települést érintette jelentősebben. Két ház, néhány nagyobb és több kisebb gödör jelentette a vaskori település nyomait. Főleg kerámia és állatcsont, néhány orsógomb, két bronztű került elő.

A másik megtelepedési periódus a 9–11. századra tehető. A leletanyag tisztítása és feldolgozása után pontosítható lesz a korszak, ezért egyelőre a kora középkori meghatározást használom. Egy kőkemencés házat, és több, a szántással bolygatott tüzelésre, tűzhelyre utaló bazaltkövekből álló halmot figyeltünk meg. Emellett tárolóvermek kerültek elő, melyeket az omlékony homokos, sóderes altalaj miatt kisároztak, illetve néhány gödörben elszenesedett famaradványokat figyeltünk meg, tehát valamiféle egyéb tárolószerkezetet is használtak. Az objektumok nagy része meghatározhatatlan funkciójú gödör, vagy cölöphely. A leletanyag nagy része kerámia, állatcsont, de több csonteszközt, néhány vastárgyat, csiszoló-, malomkövet és esetleg tűzcsiholásra használt kovát is találtunk.

A jelenségek D felé ritkultak. A települések egy egykori vízjárta területből kiemelkedő magasabb térszínen kerültek el. Mindhárom korszak településjelenségei Ny felé tovább folytatódtak, valószínűleg a vasúton túl is. A feltárt terület ÉNy-i szomszédságában egy kisebb kiemelkedés, talán a kora középkori település fontos része lehetett.

Munkatársak: Kelbert Krisztina, Kőszegi Ádám régésztechnikusok.

FARKAS CSILLA

188. Kéthely határa

(Somogy megye) Ó, R, B, LT, Ró, Á, Kö, Kk, Ú

A Marcali-Lókpusztá és Balatonújlak közötti gázvezeték fektetése közben, 2008. június 2. és július 22. között vég-

zett régészeti felügyelet során több régészeti lelőhelyet azonosítottunk, illetve kisebb leletmentést végeztünk. A lelőhelyek a Marcali-Balatonújlak közti műút és a Sári-csatorna között találhatóak. A gázárok által érintett lelőhelyeknél az árok egyik oldalára eső objektumokat tártuk fel, a karfási kivételével, ennek köszönhető, hogy innen származik a legtöbb leletanyag. A lelőhelyek kiterjedését a magas gabona miatt csak bizonytalanul lehetett meghatározni.

Bodai nyugati szántó: Kéthely É-i részén, a Balatonújlakra vezető műúttól K-re, egy erdősávtól É-ra régészeti lelőhelyet azonosítottunk, melyet a gázárok nem érintett. Az előkerült leletek az őskorba, a római korba, a középkorba és az újkorba tartoznak.

Felső-mező-dűlő: A gázárokból, a balatonújlaki út Ny-i oldalán, a Felső-mező-dűlőben két badeni edénytöredéket találtunk. Nem találtunk objektumot, az edénytöredékek szórványnak minősíthetők.

Karfás: A Somogyszentpálra vezető műút és a K-Ny irányú vízfolyás között, egy kisebb domb Ny-i oldalán került elő a lelőhely. A gázárok két oldalán 40 régészeti objektumot tártunk fel június 6–12. között. A települési objektumok a középső rézkorba, a késő bronzkorba (urnamezős kultúra) és a kelta korba tartoztak, néhány gödör kormeghatározása bizonytalan. Kisebb, bizonytalan funkciójú objektumok mellett tárológödöröket találtunk, a kelta korból egy viszonylag gazdagabb leletanyaggal rendelkező gödörházat is. Az épületben kerámialeletek mellett több vastárgy és töredékes bronzfibula is előkerült.

Nyulas-kert: Egy kisebb fás-ligetes résztől K-re, alacsony kukoricásban sok késő középkori-újkori kerámiatöredéket gyűjtöttünk. A gázárokból régészeti objektum nem volt megfigyelhető.

Papp-rét: A Kéthely központjából K-re kivezető út és egy É-ra lévő mély árok között, kevés késő középkori-újkori kerámiatöredéket gyűjtöttünk a gázárok K-i oldaláról. A gázárokból régészeti objektum nem volt megfigyelhető. A gázárok itt gyepes, nem művelt területen haladt, ezért a lelőhelyet pontosan meghatározni nem lehetett.

Sári-dűlő: Egy K-Ny irányú facsoport két oldalán került elő a lelőhely (Sári-dűlő I.). A gázárokból régészeti objektum nem volt megfigyelhető. A lelőhely K-i és Ny-i szélét csak hozzávetőleges pontossággal lehetett bejárni. Az I. lelőhelytől É-ra kevés kerámiatöredék került elő (Sári-dűlő II.). A június 13-án végzett bejárás a két lelőhely viszonyát és kiterjedését tisztázta, ez alapján a két lelőhely összefügg. A korábban I. lelőhelynek nevezett (déli) rész az intenzívebb.

Szedres-dűlő: Összesen 4, a badeni kultúra időszakára keltezhető gödört találtunk. Mivel a gázvezeték környezete nem volt bejárható, a lelőhely Ny-K-i irányú kiterjedése nem volt pontosan meghatározható, de mindkét irányba folytatódhat.

Szilos: Kéthely É-i szélén, Balatonújlak déli házai alatt, az erdőig húzódó, nagy kiterjedésű régészeti lelő-